

O vzvišenosti in aroganci uradnikov ter samoumevni podrejenosti in ponižnosti državljanov

12. julija 2017 je na Ministrstvu za infrastrukturo potekala javna razgrnitev okoljskega poročila za akcijski načrt za obnovljive vire 2010 – 2020 (AN OVE) in dokumenta AN OVE. Dogodka smo se udeležili tudi zainteresirani Pomurci, ki smo AN OVE prebrali in se seznanili z napovedjo, da namerava država v bližnji prihodnosti na Muri zgraditi več velikih hidroelektrarn. Ker smo se v zadnjih letih dovolj podrobno podučili o tem, zakaj so velike HE škodljive za človeka in naravo in kakšno nepovratno uničenje povzročijo, smo bili ogorčeni nad tem, kako malo in kako pavšalno AN OVE govori o škodljivosti. Še bolj pa nad vzvišenostjo in cinizmom državnih uradnikov, ki so načrt predstavljali javnosti. Samo na kratko želimo sodržavljanke in sodržavljanec seznaniti z nekaj najbolj žaljivimi izjavami, ki smo jih bili deležni državljanov, ki smo v svojem prostem času brali 500 strani obsežno dokumentacijo in se na lastne stroške pripeljali k uradnikom v prestolnico. Predstavnica ministrstva za infrastrukturo ga. Andreja Belavić Benedik je po svojih sočnih komentarjih vsekakor najbolj izstopala, zato bo tudi deležna največ pozornosti.

Ptički, metuljčki in sulec

Ker smo udeleženci s severovzhodne Slovenije z negotovanjem nekajkrat izrazili nestrinjanje z njenimi trdimi stališči npr. o nujnosti maksimalnega izkoriščanja rek, je predstavnica ministrstva prekinila svojo predstavitev in nas ogovorila s posmehljivo opazko: »Ja, ja... saj vemo za vaše ptičke metuljčke in sulca.« Ko smo med njeno predstavitvijo udeleženci z negotovanjem spet izrazili nestrinjanje, nas je predstavnica spet ogovorila, tokrat s kritično opazko: »Vi, ki ste tako za varovanje okolja, me zanima, koliko vas je danes prišlo peš ali s kolesom.« Ko smo udeleženci z negotovanjem ponovno izrazili nestrinjanje z njenimi stališči, nas je cinično povabila: »Če res toliko veste, pa pridite k nam na ministrstvo, vas bomo zaposlili.«

Ker je bilo med udeleženci dovolj državljanov, ki smo prišli iz severovzhodne Slovenije, ki po slabih socio-ekonomskih kazalcih neslavno zaseda vodilno mesto in je v vse večjem zaostanku v primerjavi z regijami, ki se solidno razvijajo, so vse te morda na videz nedolžne opazke seveda dobile druge pomene. Če se jih predstavnica ministrstva ob izrečenem ni zavedala, je to seveda njen izvirni greh ali pač greh njenega delodajalca. Četudi smo bili državljanov SV Slovenije večkrat ponižani, si dostojanstva nismo pustili vzeti in smo ge. Belavić in njenim kolegom pojasnili, da bodo ob obisku severovzhodne Slovenije, srečali tudi vrsto *Homo sapiens*, ne le ptičkov, metuljčkov in sulca, in da bo vsekakor veljalo upoštevati njegovo voljo. Povedali smo ji tudi, da iz Pomurja peš ali s kolesom res težko pridemo, bi pa kot okoljevarstveniki in ozaveščeni državljanov, ki si po svojih močeh aktivno prizadevamo za trajnosten razvoj naše regije, z največjim veseljem in židane volje prišli z vlakom, če bi njeno ministrstvo poskrbelo, da ta ne bi vozil dobre štiri ure v eno smer. In povedali smo ji, da smo užaljeni, ker pri nas v severovzhodni Sloveniji ni delovnih mest, tukaj v Ljubljani, pa kakor da se za šalo delijo. Njeni spontani komentarji so izzveneli kot stališča Ljubljane, ki je niti malo ne briga za tiste onkraj obvoznice, v katero koli smer že ali morda še huje, kot da sploh ne ve, da zunaj Ljubljane obstaja še en cel človeški svet – ki zaradi slabih odločitev središča tone v vse večjo bedo.

Šola demokracije

Predstavniki ministrstev za infrastrukturo ter okolje in prostor so nas na dogodku soočili še z eno resničnostjo, ki bi morala skrbeti vse državljanov. Večkrat so nas postavili pred dejstvo, da smo pač pred Brusljem zavezani, da moramo izpeljati tako zastavljeni načrt in da bomo plačevali enormne sankcije,

če ne bomo uresničili zaveze. Torej dol z vsemi argumenti, pomembno je, da ne plačamo kazni. Povedali smo jim, da imajo zdaj sami resen problem, če so podpisali nekaj, česar niso uskladili z ljudmi, ki jih bodo njihovi načrti oškodovali. Vprašali smo jih, če smo še suverena država s stališči, ki predstavljajo voljo ljudstva. Povedali smo jim, da bo država plačale enormne odškodnine tudi, če bo uresničila napoved AN OVE, saj načrtuje gradnjo velikih HE v območju Natura 2000. S tem drastičnim posegom bodo izničili možnost za doseg drugih ciljev in zahtev, določenih z Okvirno vodno direktivo, direktivo o energetske učinkovitosti, habitatno in ptičjo direktivo, če jih naštejemo le nekaj. Tudi če s prevlado javnega interesa povozijo drugo zavezujočo zakonodajo, jim ne gre dopustiti, da bi ljudem poslabšali življenjsko okolje in temeljne vire preživetja, kakršen je podtalnica.

Še eno enajsto šolo pod mostom pa smo udeleženci doživeli, ko nas je predstavnik Aquarius d. o. o., ki je za naročnika sodeloval pri izdelavi okoljskega poročila za AN OVE, »z žalostjo moral podučiti«, da gre v primeru AN OVE za političen dokument in da moramo oblikovati svojo stranko, priti v parlament in pripraviti svoj dokument, če želimo uveljaviti svojo voljo. Tako da se menda streže demokraciji. Nam sicer to diši bolj po partijskem režimu, kjer pač vladajoči s pozicije moči in brez konsenza sami odločajo o usodi vseh. A čez partijo v zvezi z načrti za gradnjo HE na Muri nimamo kaj reči, saj so ob uporih ljudstva v 80-ih namero opustili. Po drugi strani pa v demokratični Sloveniji nevladni organizaciji Društvu za preučevanje rib Slovenije s statusom delovanja v javnem interesu na področju ohranjanja narave ni bil omogočen vpogled v dokumentacijo – dasiravno zakonodaja to omogoča. Prav tako jih niso vključevali v aktivnosti povezane s pripravo dokumenta AN OVE in okoljskega poročila, kar jim je omogočal status stranke v postopku za celovito presojo vplivov na okolje za AN OVE, ki je bil dobljen s tožbo na Upravnem sodišču. Ministrstva se na vloge niso odzivala ali so si jih predajala med inštitucijami. Predsednica društva Andreja Slameršek je to dejstvo na javni razgrnitvi nekajkrat javno izrazila in opozorila predstavnike, naj ne zavajajo, da so postopek AN OVE vodili v skladu z Zakonom o upravnem postopku (ZUP), Zakonom o varstvu okolja (ZVO) in Zakonom o ohranjanju narave (ZON). Predstavnica ministrstva ga. Kliner je, kot da komentarjev ni slišala, pred zaključkom še enkrat povedala, da je javnost bila v razpravo vključena takoj, ko je za to bila zakonska možnost in to je bilo sredi vročega poletja, dne 12. julija 2017. Toliko o demokraciji.

O neenakih možnostih in alternativah

Tomaž Ogrin, iz Alpe Adria Green, pa je predstavnike ministrstev in pripravljavce poročila soočil še z enim neizpodbitnim in nezanemarljivim dejstvom. Ministrstvo, odgovorno za pripravo AN OVE ima na voljo ves kader, sredstva za raziskave in vzame si časa, kolikor ga potrebuje, da predstavi svoje rešitve. AN OVE so na spletni strani objavili 21. junija 2017 ter javnosti odmerili 30 dni za pripombe, torej rok za oddajo 21. julij 2017. Na drugi strani smo državljani in civilna družba, ki nima sredstev za kadre, naročanje raziskav in ima svoj prosti čas, kolikor ga pač ima. Nam je država odmerila 30 dni časa sredi poletja, da pregledamo in komentiramo skoraj 500 strani dolg dokument. Nekoliko je vtis problematičnosti kratkega roka za podajanje komentarjev sredi poletnega obdobja, popravil državni sekretar Klemen Potisek, ki je na pobudo Tomaža Ogrina odobril podaljšanje roka za pripombe do 15. septembra 2017. Spregledati pa ne gre niti vsebine dolgega dokumenta, saj vendarle za vsebino gre: ta zagovarja zastarele, okolju in človeku neprijazne rešitve, dinozaverskih razsežnosti – ki vsaj v primeru gradnje velikih HE na Muri s seboj nosijo tisoče ton betona, tisoče hektarjev poseka gozda, uničenje podtalnice, uničenje značilne krajine, uničenje arheološkega potenciala, nasilno industrializacijo...

Nič kolikokrat se v javnosti sliši argument, saj ste proti vsemu. Nekako po svoje je z njim postregel tudi državni sekretar, v stilu nekaj pač moramo narediti, če želimo še naprej trošiti energijo. Enkrat za vselej: Nismo proti vsemu! Smo proti vsem zastarelim rešitvam, ki nepovratno uničijo naravo in možnosti za razvoj. In smo za: sodobne in napredne rešitve, ki omogočajo trajnosten razvoj. Smo za

rešitve, ki nam, ki se zaradi zaostanka v razvitosti še ne ubadamo s klasičnimi tegobami degradiranih industrializiranih območij, dopustijo, da sami zasnujemo prihodnost (sklicujemo se na regionalne razvojne strategije). Prihodnost kulturnega turizma in zelenih delovnih mest bo s tisoče tonami betona, ki jih nameravajo zliti v našo Muro, za vedno potonila na dno akumulacijskih jezer. In proti temu se bomo borili do konca! Zato od države zahtevamo, da Muro izbriše iz AN OVE.

Sonja Bezjak, Andreja Slameršek, Nataša Bavec, Darko Lorenčič, Tadej Törnär, Jernej Törnär